

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2254

Vragen van de leden **Van der Staaij** (SGP), **Voordewind** (ChristenUnie), **Van Helvert** en **Kuik** (beiden CDA) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *seksueel geweld tegen christelijke vrouwen* (ingezonden 6 maart 2020).

Antwoord van Minister **Kaag** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) en van Minister **Blok** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 27 maart 2020).

Vraag 1, 2

Kent u het bericht «Christenvrouwen bestraft met seksueel geweld»?¹

Heeft u kennisgenomen van het rapport «Gender specific religious persecution report 2020» van Open Doors?²

Antwoord 1, 2

Ja, van beide heb ik kennis genomen.

Vraag 3

Veroordeelt u het feit dat in de meeste landen op de Ranglijst Christenvervolging van Open Doors christelijke vrouwen doelgericht worden gestraft door middel van uitsluiting, seksueel geweld, gedwongen huwelijken of zelfs verkrachting?

Antwoord 3

Vervolging wegens een (van de meerderheid afwijkende) geloofs- of levensovertuiging vindt het kabinet onaanvaardbaar. Uitsluiting, seksueel geweld, gedwongen huwelijken en verkrachting zijn in algemene zin onacceptabel, dus ook als straf voor een specifieke groep zoals christelijke vrouwen.

Vraag 4

Onderschrijft u de opmerking van auteur Helene Fisher dat vooral vrouwelijke slachtoffers een «onbeschrijfelijke mentale en fysieke mishandeling» ondergaan vanwege lidmaatschap van een minderheids geloof?

¹ Reformatorisch Dagblad, 4 maart 2020, «Christenvrouwen bestraft met seksueel geweld».

² «Gender specific religious persecution report 2020» van Open Doors (www.opendoors.nl/gender-rapport).

Antwoord 4

Het kabinet waardeert de benadering van de auteur. Zij probeert in kaart te brengen hoe mannen, vrouwen, jongens en meisjes, gezamenlijk en genderspecifiek, slachtoffer zijn van geweld in situaties van christenvervolgging. Het kabinet deelt de conclusie dat «geen enkele groep gespaard blijft» en dat «in alle christelijke gemeenschappen het echter de vrouwen en meisjes zijn die in de meest moeilijke omstandigheden verkeren». Het zou echter goed zijn geweest die uitkomst te vergelijken met de situatie van *alle* vrouwen en meisjes in die specifieke context, inclusief degenen die deel uitmaken van de religieuze *meerderheid*. Hoe dan ook illustreert haar waarneming de noodzaak van onze inzet op versterking van de positie van vrouwen en meisjes in het algemeen. Dit met oog voor vrouwen en meisjes die op basis van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook te maken hebben met extra geweld.

Vraag 5

Hoe kan het Nederlandse buitenland- en ontwikkelingsbeleid bijdragen aan het mitigeren of oplossen van de in het Open Doors-rapport gesignaleerde top-5 van knelpunten voor zowel christelijke mannen en jongens als vrouwen en meisjes?³

Antwoord 5

Dit kan in de eerste plaats door het recht van de vrijheid van religie en levensovertuiging te blijven onderstrepen en steunen, zowel in bilateraal als in multilateraal verband. In de tweede plaats kan dat door te blijven inzetten op verbetering van de (maatschappelijke, dus ook religieuze) positie van vrouwen en meisjes. In de derde plaats door een combinatie van beide, zoals recentelijk nog geïllustreerd door het meest recente rapport van de Speciaal Rapporteur Vrijheid van Geloven en Levensovertuiging van de VNO⁴ en het rapport «*Promoting freedom of religion or belief and gender equality in the context of the sustainable development goals*» opgesteld op verzoek van de Deense en Noorse ministeries van Buitenlandse Zaken⁵. Voor maatschappelijke initiatieven op dit terrein staan middelen uit het Mensenrechtenfonds en middelen behorende bij het beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld ter beschikking.

Vraag 6

Hoe bevordert u internationaal de gelijkheid van vrouwen voor de wet, zodat daders van (seksueel) geweld niet onschendbaar zijn en hoe stimuleert u in dat licht dat wetgeving verdwijnt die schadelijke praktijken goedkeurt, toestaat of veroorzaakt en het verdedigen van eer accepteert als verdediging of verzachtende omstandigheid bij mensenrechtenschendingen?

Antwoord 6

Gelijke rechten voor vrouwen is een prioriteit van het Nederlands buitenlands en ontwikkelingsbeleid. Voor Nederland is van belang de positie van vrouwen zodanig te versterken dat zij ook zelf in staat zijn hun gelijkheid voor de wet af te dwingen. Zo stelt Nederland zich ten doel deelname van vrouwen aan (politieke) besluitvorming en vrouwelijk leiderschap te vergroten. Bij onze inzet voor gelijke toegang tot recht, zonder discriminatie, hoort ook de aanpak van straffeloosheid zodat daders van geweld vervolgd worden. Hierbij is specifiek aandacht voor (seksueel) geweld tegen vrouwen. Nederland investeert in rechtsstaatontwikkeling via onder andere UNDP, UN Women en (internationale) ngo's. Eén van de doelen hierbij is verbetering van nationale wetgeving in lijn met internationale mensenrechtenstandaarden. UN Women zet zich met Nederlandse steun bijvoorbeeld in voor het bewust maken van vrouwen van hun rechten, inclusief het gebruik van rechtssystemen. Daarnaast draagt UN Women bij aan gender-sensitieve juridische hervormingen, om te zorgen dat iedereen toegang heeft tot recht en daders

³ Zie p. 7–8 van het Open Doors-rapport.

⁴ A/HRC/43/48, Report of the Special Rapporteur on freedom of religion or belief

⁵ <https://www.humanrights.dk/publications/promoting-freedom-religion-belief-gender-equality-context-sustainable-development-goals>

niet ongestraft blijven. Dit richt zich zowel op schadelijke praktijken in nationale wetgeving als in gewoonterecht. Ook richt UN Women zich op het versterken van *transitional justice*, door vrouwen bij het *transitional justice* proces te betrekken en specifiek aandacht te geven aan (seksueel) geweld tegen vrouwen. Tot slot worden er trainingen gegeven aan lokale, soms traditionele wetgevers, over mensenrechten, gender en gendergerelateerd geweld.

Vraag 7

Hoe bevordert u dat internationale afspraken over het voorkomen van kindhuwelijken of gedwongen huwelijken beter worden nageleefd?

Antwoord 7

Nederland zet zich zowel politiek als via fondsen voor ontwikkelingssamenwerking (OS-fondsen) in om kindhuwelijken te voorkomen en gestalte te geven aan internationale afspraken hierover.

In 2017 en 2019 coördineerde Nederland de resolutie over kindhuwelijken in de VN Mensenrechtenraad, die beide gevallen met algemene stemmen werd aangenomen. Zowel in internationale fora als in bilaterale contacten verricht Nederland pleitbezorging op dit terrein.

Met OS-fondsen steunt Nederland concrete activiteiten om kindhuwelijken tegen te gaan:

- 3 Nederlandse allianties van NGO's: *Yes, I do alliantie*, *deMore than Brides alliantie* en de *Her Choice alliantie*;
- Het UNFPA/UNICEF *Global programme to End Child Marriage* dat bijdraagt bij aan pleitbezorging in 12 landen teneinde kindhuwelijken te bestrijden en deze landen ondersteunt in het versterken van overheidssystemen, maar ook via NGO's teneinde de oorzaken van kindhuwelijken weg te nemen;
- *Girls not Brides*, een wereldwijde netwerkorganisatie die zich richt op versterking van lokale NGO's in meer dan 100 landen om krachtige bijdrages te kunnen leveren aan lobby en pleitbezorging in betrokken landen teneinde kindhuwelijken te voorkomen;
- Bilaterale programma's op het terrein van ontwikkelingssamenwerking in onder meer Benin, Ghana en Ethiopië gericht op bestrijding van kindhuwelijken die vergezeld gaan door beleidsdialog met betreffende landen om kindhuwelijken te bestrijden.

Met name UNFPA/UNICEF en *Girls not Brides* hebben grote invloed in wereldwijde fora zoals de Mensenrechtenraad (MRR) en de Algemene Vergadering van de VN alwaar zij het bestrijden van kindhuwelijken op de agenda zetten en houden. *Girls not Brides* en UNFPA/UNICEF hebben in Zuidelijk Afrika modelwetgeving ontwikkeld die door deze landen kan worden aangenomen. Zo heeft Swaziland onlangs dergelijke wetgeving aangenomen.

Vraag 8

Wilt u in VN-verband bepleiten dat de speciale vertegenwoordiger van de secretaris-generaal inzake seksueel geweld in conflictsituaties een onderzoek doet, met input van de speciale VN-rapporteur voor vrijheid van godsdienst of geloof (VGG), om beter voorstellen te doen over inzicht te krijgen in hoe de dubbele kwetsbaarheid verminderd kan worden?

Antwoord 8

Ja, onder meer de Speciaal Gezant voor Religie en Levensovertuiging zal overleg hebben met de speciaal vertegenwoordiger van de SGVN voor seksueel geweld in conflict en de speciale VN-rapporteur om dit onderwerp aan te kaarten, die zich overigens beiden bewust zijn van de problematiek van de dubbele kwetsbaarheid. De Speciaal Gezant voor Religie en Levensovertuiging zal hierbij gebruik maken van de bevindingen in het rapport van Open Doers en het hogergenoemde rapport van de Speciaal Rapporteur. De speciaal gezant van de SGVN kan met onderzoek beter inzicht krijgen in dubbele kwetsbaarheid of bepalen om dat op andere wijze te verkrijgen dan wel te adresseren.

Vraag 9

Bent u bereid om in mensenrechtenprogramma's meer aandacht en budget te reserveren voor hulpprogramma's specifiek gericht op vrouwen die als lid van een minderheids geloof geconfronteerd worden met «onbeschrijfelijke mentale en fysieke mishandeling», ook van seksuele aard?

Antwoord 9

In het kader van de in 2017 ingezette intensivering van het Nederlandse buitenlands mensenrechtenbeleid gaat specifieke aandacht uit naar de vrijheid van religie en levensovertuiging, zowel beleidsmatig als financieel. Tevens spitst één van de zeven thema's binnen het *Power of Voices* instrument (onderdeel van het beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld), startend per januari 2021, zich toe op de vrijheid van religie en levensovertuiging. Tot slot zal, conform amendement van het Lid van der Staaij (kamerstuk 35 300 V, nr. 13), € 750.000 vanuit het Mensenrechtenfonds worden bijgedragen aan de financiering van psychische en geestelijke zorg aan geloofsvervolgden. Hierbij zal ook zorg worden geboden aan vrouwen van een religieuze minderheid.